

Óraterv

A pedagógus neve: -

Műveltségi terület: Ember és társadalom

Tantárgy: történelem

Osztály: felső tagozat, középiskola

Az óra témája: Lakáskultúra a 19-20. század fordulóján Nagykanizsán

Az óra cél- és feladatrendszere: A tanuló ismerkedjen meg a 19-20. század fordulójára jellemző lakáskultúrával, tudjon különbséget tenni az egyes társadalmi rétegek lakhatási viszonyai között. Valamint ismerje meg a polgári lakások felosztását, szobáinak berendezését.

Tanítandó ismeretek: szalon, vitrin, cselédszoba

Felhasznált források:

- Kunics Zsuzsanna: Városi építkezések, lakáskultúra Nagykanizsán c. előadása

Dátum: 2019.03.06.

Készítette: Horváth Franciska, történész – muzeológus

Időkeret	Az óra menete	Nevelési-oktatási stratégia			Megjegyzések
		Módszerek	Tanulói munkaformák	Eszközök	
1 perc	Szervezés Jelentés	frontális	egyéni		
1 perc	Előkészítés Mai órán megismerjük, hogy is éltek a kanizsai polgárok a 19-20. század fordulóján, milyen részekre tagolódott a lakás, illetve, hogy az egyes szobák, milyen berendezési tárgyakkal voltak felszerelve.	frontális	egyéni		
15 perc	Ráhangelődés Feladat Olvassátok el az idézetet és válaszoljatok a kérdésekre! <ol style="list-style-type: none"> 1. A lakás melyik helyiségét mutatja be Márai az idézetben? 2. Milyen hangulatot, érzéseket sugall a szoba kapcsán az olvasónak? <i>„A „szalont”, a lakás legfőbb szobáját, évszámra nem használták, mégis nagy gonddal rendezték be. Mahagónifából készült garnitúra állott itt gyöngyház berakásokkal, óriási tükör, nagy feketelakkos asztal, ezüst névjegyartóval, színültig töltve előkelő ismerősök és alkalmi látogatók teljes címet és rangot hirdető névjegyeivel, albummal, óriási</i>	frontális. kérdéss-felelek módszere	egyéni	projektor	Idézet kivetítése a feladat megoldásához.

	<p>tengeri kagylókkal, egy üvegdobozban anyám esküvőjén viselt mirtuszkoszorújával. Egy állványon bronz habléány kelt ki a hamutartóhullámból... Akadt itt még életnagyságú bronzba öntött dakszlikutya is, a család egyik eldöglött kedvencének hű másolata s még több „tárgy” ezüstből, márványból és bronzból. ... Fekete, metszettüveg ablakos szekrényben sorakoztak anyám könyvei.,(Márai Sándor: Egy polgár vallomásai)</p>				
25 perc	<p>Új ismeret átadása</p> <p>Bevezetés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A 19. század második felére a gazdasági élet fellendülése átformálta a város képét is. • A kapitalista fejlődés új lendületet vitt a város életébe, a megváltozott körülmények kihatottak a kanizsai polgárok igényeire s lehetőségeire az élet szinte minden területén, így az építészetben, lakáskultúrában is. • A század utolsó harmadában óriási mértékű volt az építési kedv. • Impozáns magánházak sora készült el ekkor a belvárosban, melyek a mai városképet is döntően meghatározzák. • A Fő úton, az Erzsébet és Deák téren, a Sugár úton a valóban módos polgárok, kereskedők, gyárosok építették fel lakóházaikat. <p>Társadalmi rétegződés a polgári lakások tekintetében:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A népesség túlnyomó többségének a lakása szoba-konyhából állt a 19. század második felében. A munkások szoba-konyhás vagy egyszobás lakásokban 	frontális	egyéni		
		frontális	egyéni	projektor	

laktak, de gyakori volt, hogy ezt a szűkös lakást is két család bérelte. A külön lakást csak a jobban kereső munkások engedhették meg maguknak.

- A szerényebb **földszintes házakat** általában a **kispolgári réteghez** tartozók (kisiparosok, kiskereskedők, szakmunkások, vasutasok, altisztek stb.) építették maguknak.
- Gyakori volt azonban, hogy ezekben a kisebb alapterületű házakban is több család részére alakítottak ki lakásokat.
- A **középosztály kívánatos otthonának a legalább 3 szobás** lakás számított.
- Sokan a folytonos eladósodást is vállalták, hogy az áhított lakással és bentlakó cseléddel rendelkezzenek, mivel ezek elengedhetetlen ismérvei voltak a középosztályhoz tartozásnak.
- A legszerényebb, **három szobás lakás: nappalira, ebédlőre és hálószobára** tagolódott.
- Az **átlagos középosztálybeliek** jellemző **4-5 szobás** lakásaiban már különvált a háziasszony délutáni birodalma, a nappali a szalontól, a gyerekek is külön szobában rendezkedtek be.
- A jómódú család lakása a családfő úriszobának nevezett **külön dolgozószobájával** vált teljessé.
- A **módos polgárok** saját földszintes házukban, kertes villájukban, vagy emeletes elegáns bérházakban, ha volt sajátjuk, annak egyik legdíszesebb

frontális

egyéni

projektor

lakosztályában laktak. A **7-8 szobás lakás** már fényűző nagypolgári otthonnak, villának, palotának számított.

A helyiségek berendezései:

- Az egyes helyiségek berendezése természetesen a szoba rendeltetéséhez, a korszak uralkodó stílusához, s esetleg a mindenkori divathoz igazodott.
- A lakás igazi fénypontjának a **szalon** számított. A társas élet színtereként előírászerűen a legdrágább, a legelegánsabb bútorokkal rendezték be.
- Berendezéséhez tartozott a **szalongszék** (1-2 pamlag, ülőalkalmatosságok), a szoba közepén álló nagyobb szalonszék, melyet kisasztalok egészítettek ki székekkel körülvéve. Jellegzetes bútordarabja a **vitrin**, ahol a drága, finom porcelánt, a kitüntetések, érmek, a családi ereklyéket, utazási emlékeket stb. helyezték el.
- Az **ebédlő** központi bútordarabja a nagy **ebédlőasztal**, melyet 6-12 szék vett általában körül, s az **ebédlőszekrény**.
- A lakás bebútorozása során e két helyiség, a szalon és az ebédlő megfelelő, ill. megfelelőnek tekintett berendezése akkora, vagy nagyobb összeget emésztett fel, mint az összes többi helyiség bebútorozása.
- A **háló** általában nem túl nagy helyiség volt, a nappaliból nyílt, attól sokszor csak egy nagy függönnyel elválasztva.
- Berendezéséhez tartoztak két ágylakás és éjjeliszekrény, a ruhás-, és fehérnemű

frontális

egyéni

projektor

Szalon illusztráció (Gyula, Ladics Ház)

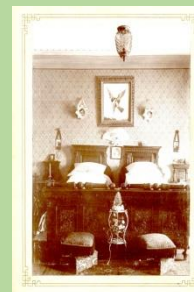

Ebédlő (TGYM kiállítás)

szekrény, a pipereasztal kis székkal vagy a márványlappal fedett, tükörrel egybeépített mosdószekrény.

- Gyakran az ágyak előtt egy dívány állt, melyen a kisebb gyerek aludt.
- A **jómódú otthon** elmaradhatatlan része volt a családfő **dolgozószobájául szolgáló férfiszoba**. Alapbútora az íróasztal, melyhez 4-6 szék, fotel tartozott általában, fontos a pamlag vagy dívány. Itt helyezték el általában a könyvtárt is.
- A **gyermek** külön szoba híján, amíg kicsi volt, a szülők hálósobájában elhelyezett díványon aludt, később a nappaliban. A módosabb családok elkülönítették a **gyerekszobát** is.
- A kisméretű, általában a konyhából nyíló cselédszoba csak a legszükségesebb, egyszerű, öreg házi bútorokkal (ágy, asztalka, szék, polc) volt berendezve.
- A **konyha** általában az udvari frontra nézett a cselédszobával együtt, a háztartás színhelye volt, emellett a cselédek élettere is. Általában a lakások legigénytelenebbül berendezett részének számított. Alapbútorai a nagy, kihúzható asztal, székek, konyhaszekrény, polc, a mosogató és a tűzhely.

Hálósoba,
nagykanizsai lakás részlete

Dolgozószoba (TGYM,
állandó kiállítás)

Cselédszoba, illusztráció

2 perc

Összegzés

Az órán elhangzottak összefoglalása megismétlése.

frontális

egyéni

projektor

1 perc

Értékelés, elköszönés

frontális

egyéni

